

Finančná gramotnosť do školských lavíc

Vzdelávací manuál finančnej gramotnosti

Tento projekt sa uskutočnil vďaka programu
Školy pre budúcnosť Nadácie Orange

INŠTITÚT BANKOVÉHO
VZDELÁVANIA NBS, n.o.

Autor: Ing. Ondrej Samuelčík, PhD.

Obsah

Úvod	4
1. Príjem a práca	5
2. Finančné plánovanie a hospodárenie	7
3. Úver a dlh	11
4. Sporenie a investovanie	17
5. Inflácia	23
6. Dane a poplatky	26
7. Riziko a poistenie	28
8. Dôchodkový systém na Slovensku	33
9. Ochrana spotrebiteľa	36
Záver	39

Úvod

V súčasnosti nie je jednoduché orientovať sa na trhu finančných produktov. Na Slovensku existuje mnoho komerčných bánk, nebankových subjektov, poisťovní, maklérskech spoločností a každý z týchto subjektov ponúka širokú škálu finančných produktov. Z pohľadu klienta je veľmi náročné porovnať tieto produkty a v prípade záujmu vybrať si ten najvýhodnejší produkt.

Cieľom tejto príručky je pomôcť čitateľovi získať základné finančné zručnosti, čo by mu malo pomôcť zorientovať sa v oblasti finančných produktov a chápaniu širších ekonomických súvislostí.

Hlavný dôraz sa kladie na základné oblasti finančnej gramotnosti so zameraním sa na oblasť depozitných a úverových bankových produktov.

1. Príjem a práca

Každý z nás má nejaké potreby. Niektoré sú životne nevyhnutné (potreba jesť, potreba spať, potreba piť a pod.) a niektoré sú menej nevyhnutné (potreba ísť do kina, potreba mať auto, potreba ísť na pizzu a pod). Na to, aby sme si mohli zabezpečiť tieto potreby, potrebujeme mať príjem na ich kúpu. V súčasnosti nám tieto potreby financujú hlavne rodičia alebo naši blízki. Keď však vyrastíme, budeme musieť pracovať, aby sme si zabezpečili príjem na financovanie týchto potrieb.

Zamestnanie, príjem, výdavky

Ľudia, ktorí pracujú, zabezpečujú svojou prácou aj naše potreby. Pekár zabezpečí našu potrebu hladu tým, že napečie pečivo. Šofér autobusu nás odvezie do školy alebo tam, kam potrebujeme. Kaderníčka nás ostrihá, predavačka nás obsluží pri nákupoch. Okrem toho, že títo ľudia zabezpečujú naše potreby, dostávajú za svoju prácu príjem (peniaze), za ktoré si zas oni môžu zabezpečiť svoje potreby tak, že si kúpia to, čo potrebujú alebo po čom túžia.

Ľudia si svojou prácou zabezpečujú príjem. V niektorých rodinách pracujú obaja rodičia, niekde len matka, niekde otec. Okrem toho, že ľudia dostávajú príjem, majú aj svoje výdavky. Musia si zarobiť na výdavky spojené s bývaním, musia zaplatiť za potraviny, energie, mobil, auto, cestovné a podobne.

Keďže ľudia dostávajú obmedzené množstvo peňazí, musia premýšľať o tom, ako tieto peniaze použijú. Je to jedna z najťažších úloh, ktoré musia ľudia v živote riešiť. Rodičia musia rozdeliť peniaze pre svoje deti, ale zároveň musia myslieť aj na svoje potreby. Každý rodič sa však snaží o to, aby všetci členovia rodiny boli spokojní.

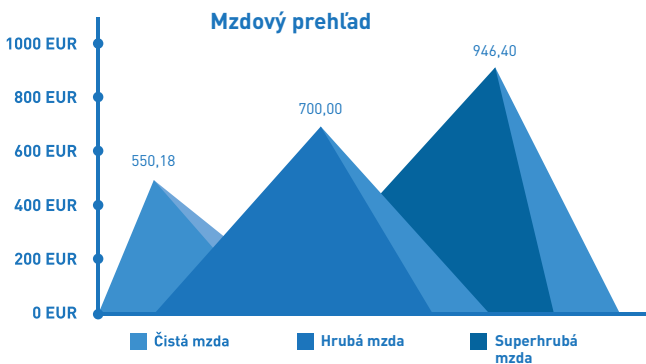
Hrubá mzda, čistá mzda

Keď budeme pracovať, máme na výber viacero alternatív. Väčšina ľudí však pracuje ako zamestnanci, z čoho poberajú príjem (mzdu). Chodia do práce, pracujú a za svoju prácu dostávajú mzdu.

Mali by sme vedieť rozlíšiť pojmy hrubá a čistá mzda. V prípade, že skončíme školu a pôjdeme na pracovný pohovor, môže sa nám to zísť. Zamestnávateľ sa nás môže opýtať, akú máme predstavu o plate a preto je pre nás dôležité vedieť, čo je hrubá mzda a čistá mzda.

Z hrubej mzdy platíme dane a rôzne odvody a to čo, dostaneme na účet, voláme čistá mzda. Na prepočet hrubej a čistej mzdy si vieme na internete nájsť rôzne kalkulatory. Tu je jeden z nich: www.ekonomika.sme.sk/kalkulacky/kalkulator-cistej-mzdy-2013.php

Keď si do kalkulatára zadáme hrubú mzdu, vidíme, koľko bude čistá mzda, teda suma v eurách, ktorú dostaneme od zamestnávateľa na náš bežný účet. Napr. v roku 2013 je pri hrubej mzde 700 eur výška čistej mzdy 550,18 eur. V kalkulatore vidíme, koľko peňazí ide na jednotlivé typy odvodov a daní. Napriek tomu, že dostaneme príjem 550,18 eur, náš zamestnávateľ za nás zaplatí 946,40 eur, čo sú mzdové náklady zamestnávateľa (resp. super hrubá mzda).

Úlohy:

1. Vypočítajte výšku čistej mzdy, ak je hrubá mzda 850 eur. Aké sú celkové náklady zamestnávateľa?
2. Aké máte mesačné výdavky? Urobte ich stručný prehľad.
3. Čo robia moji rodičia a k čomu tým prispievajú?
4. Aké typy profesií poznáte a čo títo ľudia zabezpečujú?
5. Z čoho iného ako zo zamestnania môžeme dostávať príjem?

2. Finančné plánovanie a hospodárenie

Mnohí z Vás dostávajú od rodičov vreckové. Jeho výška závisí od dohody s rodičmi ako aj od finančných možností našich rodičov. Dostaneme teda určitú sumu vreckového mesačne, za ktoré si kupujeme rôzne produkty a služby. Ak si nechceme vreckové minúť hneď na začiatku mesiaca, je vhodné si naplánovať jeho použitie na celý mesiac. Ak viem, že koncom mesiaca chcem ísť s kamarátmi do kina, tak si vreckové šetrím a neminiem si ho hneď začiatkom mesiaca. Máme teda určitý príjem vo forme vreckového, ktoré následne míňame na zabezpečenie rôznych potrieb.

Finančné plánovanie a hospodárenie

Príklad:

Jožko Novotný dostáva vreckové od svojich rodičov vo výške 50 eur mesačne. Má 15 rokov, študuje na gymnáziu. Pozrime sa na jeho príjem a výdavky v januári v roku 2013.

Príjem:

1.1. Vreckové od rodičov 50 €

Výdavky:

Dátum	Položka
2.1.	Kino 7 €
6.1.	Posedenie v meste 3 €
10.1.	Hamburger s hranolkami 5€
15.1.	Divadlo 5 €
27.1.	Mobilný telefón 10 €
28.1.	Kúpa trička 10 €
29.1.	Hamburger 3 €
31.1.	Kúpa sladkostí 2 €

Výdavky spolu: 45 €

Zostane mu: 5€

Podobne si môže zostaviť takýto prehľad príjmov a výdavkov aj rodina ako celok. Tento prehľad nazývame rodinný rozpočet. Vďaka nemu rodina vidí, aké má príjmy a výdavky. Zostavením rozpočtu rodina zistí, či jej zostáva nejaký príjem na konci mesiaca alebo nie. Okrem toho vie rodina vďaka prehľadu výdavkov tieto výdavky znižovať, ak chce, aby im na konci mesiaca zostala nejaká suma, ktorú si môžu uložiť napr. do banky a šetriť si tak na spoločnú rodinnú dovolenku. Táto rezerva je dôležitá aj z iného hľadiska. Môže sa stať, že rodine sa pokazí napr. práčka alebo auto a budú potrebovať peniaze na ich opravu. V tomto prípade si môžu vybrať ušetrené peniaze z banky a použiť ich na opravu pokazeného výrobku. Takisto táto rezerva môže slúžiť v prípade, že jeden z rodičov stratí prácu.

Ak táto rezerva nebude dostatočná na pokrytie nákladov v súvislosti s opravou napr. auta, môže si rodina požičať peniaze v banke. Touto problematikou sa budeme zaoberať v kapitole úver a dlh.

V súčasnosti hospodárime hlavne s vreckovým od našich rodičov. Ak sa naučíme hospodáriť s vreckovým, budeme vedieť hospodáriť aj s príjmom zo zamestnania. Na to, aby sme vedeli hospodáriť počas jedného mesiaca, roka, alebo dlhšieho obdobia, si musíme vytvoriť plán. Pri vytváraní plánu by sme si mali ujasniť, čo si chceme kúpiť v blízkej dobe a čo neskôr. Na to, aby sme dosiahli stanovené ciele v budúcnosti, musíme myslieť najprv na prítomnosť. Potrebujeme si zabezpečiť stravu, bývanie, vzdelanie, dopravu, zdravie a podobne. Následne môžeme myslieť na vzdialenejšie ciele, ako je kúpa auta, domu alebo bytu, na dôchodok a podobne. Tento plán nám pomôže lepšie sa pripraviť na budúcnosť. V súvislosti s finančným plánovaním budúcnosti pravdepodobne využijeme banky. Môžeme si u nich uložiť voľné zdroje (peniaze) resp. si tieto peniaze z banky požičať.

Banka a jej služby

Keď budeme v budúcnosti pracovať, náš príjem nemusí stačiť na pokrytie našich dlhodobých potrieb. Napr. v prípade plánovanej kúpy auta alebo nehnuteľnosti nemusí náš príjem stačiť na túto kúpu. Môžeme teda využiť služby banky, ktorá nám vie požičať peniaze, za ktoré si môžeme kúpiť auto alebo byť skôr, ako by sme na kúpu mali dostatok svojich peňazí. Banke okrem požičanej sumy zaplatíme aj úroky; o tom sa dozvieme viac v ďalšej kapitole.

V prípade, že budeme mať nižšie výdavky ako príjmy, budú nám zostávať peniaze, ktoré sa môžeme rozhodnúť vložiť do banky a tam ich čiastočne zhodnotiť.

Poskytovanie úverov a príjem vkladov sú dve základné funkcie komerčných bánk. Okrem toho plnia banky rôzne iné funkcie, napr. zmenárenskú činnosť, zabezpečujú platobný styk, a mnoho ďalších funkcií.

Hlavnými službami banky sa budeme zaoberať v samostatných kapitolách, Úver a dlh a v kapitole Sporenie a investovanie. Na Slovensku pôsobí mnoho nebankových inštitúcií, ktoré nie sú banky a často nám ponúkajú drahšie služby ako klasické banky. Z tohto dôvodu, ak aj navštívime nebankový subjekt, treba si ponuku porovnať s ponukou banky a vybrať si tú najlepšiu alternatívu.

Väčšina pracujúcich ľudí má v niektorej banke otvorený tzv. bežný účet, na ktorý si môžeme kedykoľvek vložiť peňažné prostriedky a aj si ich vybrať. Takto máme svoje peniaze vždy prístupné. Väčšine trvalo zamestnaných ľudí naň prichádza príjem zo zamestnania a vyplácajú z neho pravidelné platby, ako je napríklad nájomné, faktúry za telefón, vodu, a podobne. O podmienkach, výhodách aj nevýhodách tohto typu účtu nás oboznámi pracovník banky.

Za využívanie účtu banka spravidla požaduje pravidelný, väčšinou mesačný poplatok. Preto sa pred otvorením účtu musíme zamyslieť nad tým, či výška poplatku nie je príliš vysoká v porovnaní s peniazmi, ktoré máme uložené na účte. Ak chceme ušetriť nejaké peniaze na poplatkoch za vedenie účtu, ešte pred tým ako si otvoríme účet, je vhodné ísť do viacerých bánk a opýtať sa, aké sú poplatky za vedenie bežného účtu. Prípadne si môžeme výšku týchto poplatkov zistiť na internetových stránkach bánk.

Nové trendy v bankovníctve

V posledných rokoch sa čím ďalej tým viac využívajú bezhotovostné formy bankovníctva. Najväčšej obľube sa v poslednej dobe teší internet banking.

Internet banking

Finančné operácie, predovšetkým prevod z účtu na účet, môžeme vykonávať z pohodlia domova cez internet banking. Môžeme doň prihlásiť z miesta, kde máme prístup k internetu, či už je to v práci, v škole, doma alebo inde. Treba si však dávať pozor na verejné miesta (napr. internetové kaviarne), aby si niekto nevšimol naše prihlasovacie údaje a nezneužil ich. V prípade, že by sa prihlásil na účet, mohol by poslať naše peniaze napr. na svoj účet a utrpeli by sme ujmu.

Forma prihlasovania sa do tejto služby je rôzna. Niektoré banky Vám dajú meno a heslo + tzv. grid kartu, pomocou ktorej sa viete prihlásiť na váš účet prostredníctvom internet banking. V niektorých bankách po prihlásení dostanete sms-ku s kódom, ktorý je potrebný na

prihlásenie sa na Váš účet. Iné banky zas využívajú tzv. čítačku, teda prístroj, do ktorého vložíte svoju debetnú kartu a táto čítačka Vám vygeneruje kód, ktorý je potrebný na prihlásenie sa na Váš účet.

Cez internet banking máme prístup k viacerým produktom našej banky. Máme tak prehľad o svojich bežných aj termínovaných účtoch, o úveroch, úhradách, inkasách, ale môžeme si cez neho napríklad aj dobiť kredit na mobilnom telefóne.

Dôležité je nenosiť si prihlasovacie údaje spolu napr. s grid kartou v peňaženke, lebo ak by sme ju stratili, mohol by sa niekto cudzí dostať na náš účet a zneužiť ho. Preto si tieto údaje radšej pamätajte alebo nosme ich na veľmi bezpečnom mieste. Internet banking je relatívne bezpečný, no treba byť veľmi opatrný v súvislosti s prihlasovacími údajmi, aby ich nikto nezneužil.

SMS banking

V súčasnosti mnohé banky poskytujú službu tzv. sms bankingu, teda zadávania rôznych platobných príkazov prostredníctvom sms služby v rámci používania mobilného telefónu.

Mobil banking

Mobil banking je aplikácia pre viaceré typy telefónov, s ktorou máte vašu banku priamo v mobile. Na to, aby ste mali prehľad o svojich financiách nemusíte hľadať pobočku, stačí nájsť svoj mobil a svoje financie môžete riadiť jednoducho a rýchlo kdekoľvek.

Mobil banking umožňuje sledovať pohyby a zostatky na účte, realizovať domáce platobné príkazy, umožňuje prezeráť kartové transakcie (debetné aj kreditné) a napr. sledovať kurzový lístok.

Okrem týchto služieb v súčasnosti niektoré banky ponúkajú možnosť platiť priamo z mobilu pri pokladni v obchodoch. Musíte mať však najmodernejšie typy vybraných mobilných telefónov, ktoré túto službu umožňujú. Novinkou posledného obdobia je aj služba bezkontaktných platieb. Ak chcete využívať túto službu, musíte to umožniť Vaša platobná karta. Stačí, ak sa priblížite ku pokladni a platba sa zinkasuje automaticky. Limit na tieto platby je väčšinou obmedzený do výšky 20 €.

Príklady:

1. Zistíte počet komerčných bánk na Slovensku a ktoré z nich poznáte, resp. využívate?
2. Vymenujte čo najviac služieb, ktoré poskytuje banka.
3. Máte bežný účet? Viete, aké poplatky sú s ním spojené?
4. Používate internet banking? Aké sú jeho hlavné výhody?
5. Vytvorme si rodinný rozpočet. Môžeme vychádzať z príjmov našich rodičov a skúsme si určiť výdavky, na čo konkrétne je rodinný príjem vynakladaný.
6. Skúste nájsť najnovšie novinky v konkrétnych bankách a ich základné funkcie.

3. Úver a dlh

V tejto kapitole sa dozvieme, ako si môžeme kúpiť niečo, na čo nemáme dostatok finančných zdrojov.

Keď vyrastieme, budeme zarábať a nie vždy si budeme môcť dovoliť kúpiť to, čo budeme potrebovať alebo po čom budeme túžiť. V tomto prípade sa môžeme rozhodnúť požiadať o úver (pôžičku), teda požičať si peniaze z banky resp. inej nebankovej inštitúcie. Z týchto požíčajných zdrojov si môžeme kúpiť to, čo by sme si bez nich dopriať nemohli. Výhoda spočíva v tom, že si môžeme kúpiť niečo, čo by sme si bez úveru kúpiť nemohli. Môžeme si napríklad kúpiť auto, chladničku, práčku alebo čokoľvek skôr, ako na to budeme mať dostatok zdrojov. Hlavnou nevýhodou je fakt, že zaplatíme za tento produkt alebo tovar viac peňazí, pretože z úveru sa platia aj úroky. Banke teda okrem toho, čo sme si požičali, zaplatíme aj o niečo viac.

Hlavné typy úverov

1. spotrebné úvery
2. hypotekárne úvery
3. kreditná karta
4. kontokorentný úver (povolené prečerpanie na účte)
5. leasing.

1. Spotrebný úver

Tento typ úveru môžeme využiť pri kúpe bežných spotrebných vecí nie príliš veľkej hodnoty. Môžeme ho využiť v prípade kúpy chladničky, práčky, nábytku, auta, dovolenky, bicykla a podobne. Spotrebné úvery poskytujú predovšetkým banky ako aj rôzne nebankové inštitúcie.

Pri žiadaní o úver je dôležité preukázať, že vieme zabezpečiť finančné prostriedky na splácanie úveru. Inštitúcie, ktoré poskytujú úvery si nás teda overia, či sme schopní splácať splátky úveru. Hlavnou podmienkou je, aby človek, ktorý žiada o úver, mal príjem predovšetkým zo zamestnania, či už pracuje ako podnikateľ alebo zamestnanec. Len ťažko si vieme predstaviť situáciu, že by banka poskytla úver bezdomovcovi, ktorý by potom nebol schopný tento úver splatiť, keďže nemá zabezpečený pravidelný príjem. Okrem toho si banka, resp. nebanková inštitúcia zisťuje aj naše výdavky. Vezmime si príklad rodiny s príjmom 1 000 eur, kde mama zarába 450 a otec 550 eur. Ich výdavky sú nasledovné: platba za potraviny (400 eur), platba za škôlku dcéry (100 eur), výdavky na energie (200 eur), platby poisťného (50 eur), platba za internet a účty za telefón (50 eur) a splátky už splácaných úverov (150 eur). Po zrátaní vidíme, že rodine ostáva mesačne len 50 eur, čo by pre banku znamenalo riziko. Keby napr. žiadali o úver vo výške 5000 eur na nejaké obdobie a výška splátky by bola 150 eur, tak by táto rodina nemala dostatok zdrojov na splácanie tohto úveru.

Pri zvažovaní požiadania o úver je preto dôležité si zvážiť, koľko eur nám mesačne zostáva k dispozícii na splácanie úveru. Splátka úveru sa skladá okrem sumy, ktorou splácame úver (istina) aj z úroku. Z tohto pohľadu je pri zvažovaní úveru dôležité vedieť výšku úroku, resp. úrokovej sadzby. Banky a nebankové inštitúcie väčšinou udávajú ročnú úrokovú sadzbu v %. Býva často označovaná aj skratkou p.a. z latinského slova per annum. Napr. pri úvere bude uvedené, že ročná úroková sadzba je 14,9 % p.a. Znamená to, že z poskytnutého úveru zaplatíme banke ročne úroky vo výške 14,9 % zo zostatku úveru. Čím je vyšší tento úrok, tým viac zaplatíme banke za poskytnutie úveru. Okrem úrokov, ktorých platíme banke, pri poskytnutí úveru môžeme platiť aj spracovateľský poplatok za poskytnutie úveru ako aj rôzne mesačné poplatky (napr. za vedenie úverového účtu a podobne).

2. Hypotekárne úvery

Ide o úver na financovanie bývania (kúpa bytu, kúpa domu, údržba nehnuteľnosti, zmena nehnuteľnosti a pod.) založený nehnuteľnosťou. Doba splatnosti je vo väčšine bánk 4-30 rokov. Tieto úvery poskytujú len banky, ktoré majú licenciu na poskytovanie hypotekárnych úverov od NBS (Národnej banky Slovenska). V súčasnosti mnohí mladí ľudia žiadajú o hypotekárny úver v súvislosti s kúpou nehnuteľnosti, nakoľko na ňu nemajú dostatok finančných zdrojov. V súčasnosti je po splnení podmienok (vek do 35 rokov a príjem do 1,3 násobku priemernej

mzdy v hospodárstve) možné získať tzv. štátnu prémie pre mladých. Počas prvých piatich rokov má žiadateľ po splnení podmienok zvýhodnenú úrokovú sadzbu o 3 % z max. výšky 50 000 eur. Ak teda získate hypotéku od banky vo výške 40 000 eur na kúpu bytu so splatnosťou 30 rokov s úrokom 5 % ročne, počas prvých piatich rokov máte úrokovú sadzbu 2 % (5 % - 3 %) a teda aj nižšiu splátku. Pri porovnaní so spotrebnými úvermi sú pri hypotekárnych úveroch nižšie úrokové sadzby, nakoľko tu klienti ručia svojou nehnuteľnosťou a sú menej rizikový z pohľadu banky.

3. Kreditné karty

Kreditná karta je druh platobnej karty, opak debetnej karty. Je to platobná karta, z ktorej môžeme čerpať peniaze poskytnuté bankou alebo inou úverovou spoločnosťou. Zväčša sú tieto prostriedky bankou neúročené nejakú vopred stanovenú dobu, dokedy je možné úverový rámec splatiť bez akéhokoľvek úročenia. Táto doba sa volá bezúročné obdobie. Nad tento časový rámec sa musí platiť aspoň vopred dohodnutá minimálna splátka a rozdiel prečerpanej sumy sa úročí vopred dohodnutou úrokovou sadzbou.

Je určená predovšetkým na platby u obchodníkov, a na výbery peňazí z bankomatov. Hotovostné výbery z bankomatov sú však zväčša úročené okamžite. Bezúročné obdobie sa pri kreditných kartách pohybuje najčastejšie v rozmedzí 40 až 55 dní.

Príklad: Jankova maminka si chce kúpiť práčku, no nemá na to dostatok peňazí. Požiadala banku o vydanie kreditnej karty, z ktorej si kúpila práčku za 300 eur. Bezúročné obdobie na karte je 45 dní, to znamená, že ak Jankova maminka splatí týchto 300 eur do 45 dní, nebude platiť žiadny úrok. Ak by úver nesplatila do 45 dní, platila by aj úrok z požičanej sumy.

4. Kontokorentný úver

Ide o kombináciu bežného účtu a úveru. Aby klient nemusel žiadať vždy o nový úver, tak si môže zo svojho účtu vybrať viac peňazí, ako tam vložil. Výšku sumy, ktorú si takto môže požičať, musí odsúhlasiť banka. Používa sa na preklenutie dočasného nedostatku peňazí. Nie je potrebné ho splácať pravidelnými splátkami.

5. Leasing

Leasing môžeme označiť za prenájom. Poskytovateľom leasingu (prenajímateľ) je leasingová spoločnosť, ktorá prenajíma nájomcovi určitý predmet za vopred dohodnutú sumu, no tento predmet je stále vo vlastníctve prenajímateľa. Nájomca daný predmet používa, spláca leasingové splátky, no daný predmet nevlastní. Medzi prenajímateľom a nájomcom sa podpisuje leasingová zmluva, ktorá ustanovuje podmienky nájmu ako aj výšku splátok. Po jej uplynutí spravidla prenajímateľ odpredá predmet nájomcovi za zostatkovú cenu, resp. cenu uvedenú v leasingovej zmluve. Príkladom použitia leasingu je napr. leasing auta, kedy klient dané auto používa, platí leasingovej spoločnosti splátky za jeho používanie napr. na dobu 3 rokov a na konci tejto doby klient auto odkúpi do svojho vlastníctva za symbolickú cenu.

Ako sme už uviedli, banky ako aj nebankové inštitúcie si uverujú schopnosť klientov splácať úvery. Tieto inštitúcie si aj navzájom vymieňajú informácie o klientoch, ktorí úvery nesplácajú alebo v minulosti nesplácali. Takého informácie sú súčasťou tzv. úverového registra.

Ak napr. príde klient do banky žiadať o úver a sú o ňom v úverovom registri informácie, že v minulosti nesplácal úver, tak banka nebude ochotná mu úver poskytnúť, pretože by bola veľká pravdepodobnosť, že klient nebude úver splácať ani v súčasnosti. Preto, keď sme požiadali o úver, treba ho splácať včas, aby sa nám nestalo, že budeme mať zápis v úverovom registri. To by nám mohlo v budúcnosti spôsobiť, že nám už žiadna banka ani nebanková inštitúcia úver neposkytne.

Porovnanie úverov

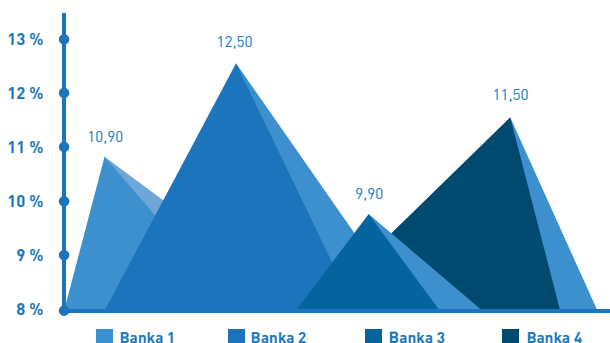
Banky ponúkajú úvery s rôznymi podmienkami, preto je pre nás dôležité vedieť si vybrať úver, ktorý by bol pre nás najvýhodnejší.

Jedno z porovnaní je porovnanie na základe ročnej úrokovej sadzby.

Úloha:

Pani Novotná si chce požičať z banky 3 000 eur na kúpu ojazdeného auta. Išla do 4 bánk a informovala sa o možnostiach úveru. Pani Novotná chce splácať úver 6 rokov a banky jej ponúkli úvery s nasledovnými úrokmi: Banka 1 (10,90%), Banka 2 (12,50%), Banka 3 (9,90%), Banka 4 (11,50%).

Ktorý úver je pre pani Novotnú najvýhodnejší?

Riešenie:

Na základe porovnania ročnej úrokovej sadzby môžeme považovať za najvýhodnejší úver ten, ktorý nám poskytla Banka 3. Pre klienta je najvýhodnejší úver, ktorý má najnižšiu ročnú úrokovú sadzbu, pretože klient banke zaplatí menej úrokov.

Avšak ukážeme si, že porovnanie úverov len na základe úrokovej sadzby nie je to najdôležitejšie.

Ročná percentuálna miera nákladov

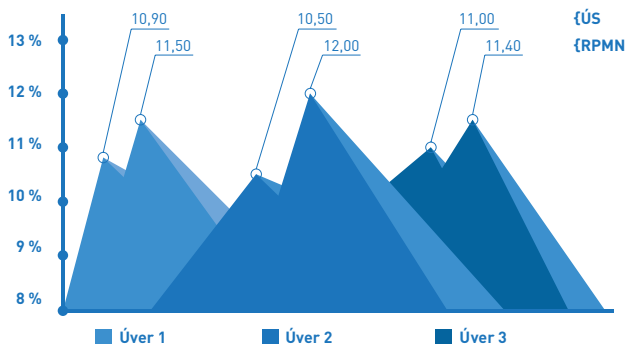
RPMN je číslo vyjadrené v percentách, ktoré spotrebiteľovi umožňuje porovnanie úverov a pôžičiek. Pre spotrebiteľa je najvýhodnejším úverom alebo pôžičkou tá, ktorá má najnižšiu hodnotu RPMN pri porovnateľných úveroch (suma úveru a jej doba). RPMN predstavuje celkové náklady spojené s úverom alebo pôžičkou. Do výpočtu sa zahŕňa výška úrokovej sadzby aj poplatky, ktoré sú spojené úverom alebo pôžičkou. Túto základnú informáciu musí banka resp. splátková spoločnosť poskytnúť spotrebiteľovi už pri ponuke úveru alebo pôžičky. Banka alebo splátková spoločnosť je povinná uvádzať pri úveroch a pôžičkách RPMN, na ktoré sa vzťahuje zákon o spotrebiteľských úveroch. S údajom RPMN sa však klienti môžu stretnúť aj napr. pri hypotekárnych úveroch a pod.

V prípade, ak RPMN nie je uvedená v zmluve, považuje sa takto poskytnutá pôžička alebo úver za bezročný a bezodplatný, t.j. splácať len požičanú sumu bez úroku a poplatkov. Pre klienta je najvýhodnejší úver, ktorý má najnižšiu ročnú percentuálnu mieru nákladov.

Nesplácanie úveru môže mať pre dlžníka nepríjemné dôsledky. Ak za úver ručil nehnuteľnosťou, banka mu túto nehnuteľnosť môže predať, alebo mu exekútor môže predať iný majetok.

Úloha:

Žiadame o úver v banke. Chceme si požičať 5 000 eur na kúpu ojazdeného auta na dobu 3 rokov. Boli sme v troch bankách, v každej nám poskytli ponuku úveru. Máme teda tri ponuky úveru, úver 1, úver 2 a úver 3. Rozhodnite, ktorý úver je pre nás najvýhodnejší.

Riešenie:

Na základe porovnania nám vychádza ako najvýhodnejší úver úver č. 2, keďže je tam najvýhodnejšia úroková sadzba. My však vieme, že úvery najlepšie porovnáme prostredníctvom RMPN, keďže okrem úrokovej sadzby nám poskytuje informácie aj o rôznych poplatkoch. Môžeme teda povedať, že najvýhodnejší úver nám poskytla je úver č. 3, keďže má najnižšiu ročnú percentuálnu mieru nákladov.

Preplatenie úveru

Pri požičaní peňazí z banky alebo inej nebankovej inštitúcie vždy banke vrátime to, čo sme si požičali a okrem toho platíme aj úroky a rôzne poplatky. Na internetových stránkach bánk si vieme prostredníctvom úverovej kalkulačky zistiť, koľko v danej banke preplatíme daný úver.

Úloha:

Žiadame v banke o 5 000 eur na nákup nábytku, so splatnosťou 6 rokov. Po zadaní požadovaných údajov do úverovej kalkulačky sme dostali tieto informácie:

Výpočet úveru:

Poistenie k úveru:	3,80 €
Spracovateľský poplatok:	119,00 €
Mesačný poplatok za správu úveru:	2,99 €
Úroková sadzba:	14,90%
Veľkosť splátky:	112,24 €

Mesačné splátky

Konštantné splácanie:	108,44 €
Poistenie k úveru:	3,80 €
Splátka s poistením:	112,24 €
RPMN:	18,33 %
Celková čiastka:	7 926,95 €
Počet splátok:	72

*mesačná splátka zahŕňa istinu, úroky, poplatok za správu úveru a poplatok za poistenie.

Podobné prepočty si vieme urobiť aj na stránkach iných bánk a úver potom porovnať hlavne na základe výšky RPMN. Výška RPMN v tejto banke je 18,33 % a celková čiastka, ktorú zaplatíme banke je 7 926,95 eur (napriek tomu, že sme si požičali len 5 000 eur).

Príklady:

1. Plánujete kupovať auto v hodnote 10 000 eur, chcete žiadať o úver v tejto výške na 6 rokov. Váš príjem je 550 eur a nemáte žiadne finančné záväzky (nesplácate žiadne úveru ani si neplatíte poistenie). Na internetových stránkach bánk si porovnajte ponuku aspoň z troch bánk a vyberte najvýhodnejšiu ponuku.
2. Prečo býva na spotrebných úveroch nižšia úroková sadzba ako v prípade hypotekárnych úverov?
3. Prečo treba dobre zvážiť financovanie prostredníctvom úveru?

4. Sporenie a investovanie

V prípade, že za nejaké obdobie zarobíme viac peňažných prostriedkov ako minieme, vieme si ich uložiť do banky alebo investovať. Ak sa rozhodneme tieto peniaze vložiť do banky alebo ich investovať, očakávame, že sa nám budú zhodnocovať. Spôsob zhodnotenia týchto peňazí závisí od toho, kedy ich budeme potrebovať. V súčasnosti existujú široké možnosti zhodnotenia peňažných prostriedkov.

Hlavné typy sporenia a investovania:

1. Sporiace účty
2. Termínované vklady
3. Vkladné knižky
4. Stavebné sporenie
5. Podielové fondy

1. Sporiace účty

V súčasnosti mnohé banky ponúkajú svojim klientom sporiace účty. Väčšinou ide o účet, kde si pravidelne alebo nepravidelne posielame svoje ušetrené peňažné prostriedky, ktoré sa na tomto účte zhodnocujú. Často je existencia sporiaceho účtu naviazaná na existenciu bežného účtu v banke, no nemusí to byť pravidlom. V súčasnosti ponúkajú banky sporiace účty, ktoré fungujú prostredníctvom internet bankingu. Na tento sporiaci účet si pošleme peniaze z nášho bežného účtu cez internet banking, kde sa peňažné prostriedky zhodnocujú určitou úrokovou sadzbou a keď ich potrebujeme, pošleme si ich späť cez internet banking na náš bežný účet.

Čo si treba všímať pri sporiacich účtoch? Hlavne výšku poplatkov, ktorá je spojená s existenciou takéhoto účtu, ako aj výšku zhodnotenia našich peňažných zdrojov na tomto účte, teda úrokovú sadzbu.

2. Termínované vklady

Termínovaný vklad je taký vklad, kedy si sporiteľ uloží peniaze na dlhšiu dobu – zväčša dlhšie ako na 1 mesiac a súčasne má obmedzené možnosti výberu stanovené bankou. Podmienky vedenia termínového vkladu sú stanovené konkrétnou bankou, a preto sa tieto účty môžu vzájomne líšiť a mať rôzne názvy.

Vo väčšine bánk existujú trojmesačné termínované vklady, šesťmesačné, 12-mesačné, 24-mesačné, 36-mesačné a pod. Úrokové sadzby z termínovaných vkladov majú komerčné banky zverejnené na svojich internetových stránkach, čo nám umožňuje ich porovnanie ešte pred tým, ako sa rozhodneme ísť do konkrétnej banky.

V prípade, že rozhodneme svoje peniaze vložiť na 12-mesačný termínovaný vklad, znamená to, že peniaze dostaneme o 12 mesiacov aj s vyplateným úrokom. Ak budeme z nejakého dôvodu peniaze súrne potrebovať, vieme si ich vybrať aj skôr, no nedostaneme z nich úroky vôbec, resp. len ich časť.

Výška úrokovej sadzby je spravidla vyššia pri termínovaných vkladoch s dlhším termínom, v ktorom sa vzdávame s vkladom disponovať. Napr. úroková sadzba pri 12 mesačnom termínovanom vklade býva vyššia, ako úroková sadzba pri 6 mesačnom termínovanom vklade.

Úloha:

Máte k dispozícii 3000 eur, ktoré chcete vložiť na termínovaný vklad na 12 resp. 36 mesiacov. Na internetových stránkach bánk nájdite výšku úrokovej sadzby v konkrétnych 4 bankách. Následne povedzte, do ktorej banky sa rozhodnete vložiť svoje peniaze a prečo.

	12 mes.	36 mes.
Banka 1		
Banka 2		
Banka 3		
Banka 4		

3. Vkladné knižky

Vkladná knižka je cenný papier, ktorý potvrdzuje existenciu vkladu a jeho výšky a zároveň vzťah medzi vkladateľom a bankou. Vkladná knižka má fyzickú podobu a jej predloženie je nevyhnutné pri výbere z vkladnej knižky (na rozdiel napríklad od termínovaného vkladu). Číslo vkladnej knižky je číslom vkladového účtu.

Vkladná knižka je vedená bezplatne, na jej otvorenie sa však vyžaduje minimálny vklad. Minimálny vklad stanovuje banka a je obvykle vo výške 5 - 20 €. Peniaze na vkladnú knižku možno vkladať v hotovosti alebo bezhotovostným prevodom (z bežného účtu, zrážkou zo mzdy a pod.). Výška úroku na vkladnej knižke závisí od dĺžky výpovednej lehoty a od meny.

Existujú vkladné knižky bez výpovednej lehoty, to znamená, že si z nej môžete vybrať svoje peniaze kedykoľvek, no ich úročenie je veľmi nízke, v súčasnosti je na nich v mnohých bankách úroková sadzba 0,01 % p.a..

Okrem toho existujú vkladné knižky s výpovednou lehotou, kde je úročenie vyššie, spravidla podobné úrokovým sadzbám na termínovaných vkladoch. Výpovedná lehota 3 mesiace znamená, že ak si chcem svoje peniaze vybrať v konkrétny termín, musím prísť požiadať o ich vplatenie 3 mesiace skôr.

Príklad:

Chcem si vložiť na vkladnú knižku 500 eur, ktoré som si ušetril. Zistíte na internetových stránkach bánk, akú úrokovú sadzbu ponúkajú konkrétne banky pri vkladnej knižke so 6 mesačnou výpovednou lehotou.

4. Stavebné sporenie

Stavebné sporenie je produkt, ktorý nám umožňuje zhodnocovať svoje peňažné prostriedky ako aj financovať bývanie prostredníctvom úverov. V tejto časti sa zameriame na zhodnocovanie peňažných zdrojov pomocou stavebného sporenia.

V súčasnosti existujú tri stavebné sporiteľne. Ide vlastne o špecializované komerčné banky. Sú to:

- a./ Prvá stavebná sporiteľňa (www.pss.sk)
- b./ ČSOB stavebná sporiteľňa (www.csobsp.sk)
- c./ Wustenrot stavebná sporiteľňa (www.wustenrot.sk)

Na stavebné sporenie si môžeme vkladať ušetrené finančné zdroje, ktoré sa nám na stavebnom sporení zhodnocujú určitou úrokovou sadzbou (v súčasnosti vo väčšine prípadov 2 %). Okrem toho môžeme získať štátnu prémie, ktorú poskytuje štát.

Jej výška je v roku 2013 11,5 % z ročných vkladov, maximálne 66,39 €. Na získanie maximálnej výšky štátnej prémie je potrebné vložiť v roku 2013 vklady vo výške 577,30 €. Štátna prémie pripísaná na váš účet stavebného sporenia nepodlieha dani z príjmov.

Ak chceme zmluvu o stavebnom sporení zrušiť skôr ako po 6 rokoch, dostávame svoje vklady ako aj úroky znížené o zaplatené poplatky. V tomto prípade máme nárok na štátnu prémie len v tom prípade, ak zdroje použijeme na stavebné účely, čo dokladujeme predovšetkým predložením bločkov a faktúr, že sme použité zdroje použili na stavebné účely. V prípade, že nepredložíme stavebnej sporiteľni tieto podklady, nemáme nárok na štátnu prémie.

V prípade zrušenia zmluvy o stavebnom sporení po 6 rokoch, resp. dosiahnutia cieľovej sumy, máme nárok na naše vklady, úroky ako aj štátnu prémie bez akéhokoľvek dokladovania. Výhoda stavebného sporenia spočíva hlavne v tom, že okrem zhodnotenia na základe úrokovej sadzby získavame aj štátnu prémie.

5. Podielové fondy

Ide o formu investovania, ktorú nám vie poskytnúť väčšina bánk na Slovensku prostredníctvom svojich správcovských spoločností. S investovaním do podielových fondov je spojené aj riziko a výnos nie je dopredu stanovený.

Podielový fond je majetok pozostávajúci najmä z cenných papierov a peňažných prostriedkov, ktoré sú v spoločnom vlastníctve investorov. Ich vlastnícke práva k majetku v podielovom fonde sú reprezentované podielovými listami a každému investorovi patrí časť majetku zodpovedajúca výške jeho investície.

Podielnik pri investovaní do fondu dostane podielový list, ktorý je cenným papierom.

Podielový fond môže byť uzavretý, alebo otvorený.

Uzavretý fond - správca musí zabezpečiť jeho obchodovateľnosť na verejnom trhu, právo predložiť podielový list na vyplatenie má však podielnik až po uplynutí doby, na ktorú bol fond založený.

Otvorený fond - ponúka podielnikom možnosť kedykoľvek z fondu vystúpiť a požiadať o vyplatenie aktuálnej hodnoty podielu.

Pre zrejme výhody otvorených podielových fondov smeruje väčšina investícií práve do týchto typov fondov.

Otvorené podielové fondy možno rozdeliť do niekoľkých základných skupín, podľa toho, kam peniaze podielnikov investujú. Od toho sa zároveň odvíja šanca na vysoký či nízky výnos, vysoké či nízke riziko, alebo zlatá stredná cesta, čiže niečo medzi tým. Platí, že riziko je tým vyššie, čím vyšší je potenciálny výnos a naopak.

Základné rozdelenie otvorených podielových fondov zahŕňa nasledovné typy fondov:

- a. Fondy peňažného trhu
- b. Dlhopisové fondy
- c. Akciové fondy
- d. Zmiešané fondy
- e. Fondy fondov

a. Fondy peňažného trhu

Investujú do krátkodobých finančných nástrojov na peňažnom trhu. Tieto fondy zaručujú minimálne riziko, čomu však zodpovedajú aj nižšie výnosy v porovnaní s ostatnými typmi fondov. Investícia do peňažných fondov je vhodná aj pre investorov bez predchádzajúcich skúseností.

b. Dlhopisové fondy

Ukladajú peniaze podielnikov najmä do dlhopisov. Niekedy investujú aj malý podiel majetku do akcií. Prinášajú investorovi zvyčajne vyšší výnos ako fondy peňažného trhu, sú však aj o niečo rizikovejšie.

c. Akciové fondy

Akciové fondy investujú do akcií minimálne dve tretiny svojho majetku. Tieto fondy sú spomedzi všetkých fondov najrizikovejšie, na druhej strane však majú potenciál najvyššieho rastu. Prinášajú zvyčajne vyšší výnos až z dlhodobého hľadiska, preto sú vhodnou investíciou iba pre investorov s investičným horizontom nad 5 rokov, ktorým neprekážajú krátkodobé výkyvy a poklesy hodnoty podielu. Akciové fondy môžu byť zamerané na jeden alebo viac sektorov ekonomiky.

d. Zmiešané fondy

Peniaze podielnikov ukladajú na rôznych trhoch a do rôznych aktív, nemajú pritom nijaké limity na podiel dlhopisov či akcií vo svojom portfóliu. Preto by mal investor vopred poznať stratégiu fondu a jeho zloženie. Zmiešané fondy sú akousi zlatou strednou cestou medzi rizikovými akciovými a konzervatívnymi dlhopisovými fondmi. Investorovi ponúkajú stredné výnosy pri strednom riziku, investičný horizont by mal byť aspoň trojročný.

e. Fondy fondov

Väčšinu svojich aktív ukladajú do podielových listov a akcií iných investičných fondov. Medzi ich hlavné výhody patrí nízke riziko, ktoré vyplýva z väčšieho rozloženia investície. Podielnik takto zároveň môže investovať aj menšiu čiastku do fondov, ktoré si inak vyžadujú vysokú vstupnú investíciu.

Správcovských spoločností, prostredníctvom ktorých môžete investovať do podielových fondov je mnoho:

- [amslsp.sk](https://www.amslsp.sk)
- [vubam.sk](https://www.vubam.sk)
- [tam.sk](https://www.tam.sk)
- [csob.sk/o-nas/profil-spolocnosti/clenovia-financnej-skupiny/csob-asset-management/o-spolocnosti](https://www.csob.sk/o-nas/profil-spolocnosti/clenovia-financnej-skupiny/csob-asset-management/o-spolocnosti)
- [otpbank.sk/sk/individualni-klienti/sporenie-a-investovanie/podielove-fondy/](https://www.otpbank.sk/sk/individualni-klienti/sporenie-a-investovanie/podielove-fondy/)
- [primabanka.sk/podielove-fondy](https://www.primabanka.sk/podielove-fondy)
- [ingbank.sk/investicie/ing-fondy/aktualne-ceny-vykonnost-ing-fondov/](https://www.ingbank.sk/investicie/ing-fondy/aktualne-ceny-vykonnost-ing-fondov/)

Investovanie do podielových fondov sa je dosť náročné a vyžaduje širšiu znalosť problematiky. Dôležité je hlavne vedieť, že nemáme garantovaný výnos a s investovaním do podielových fondov je spojené aj riziko, môžeme sa teda stať, že v prípade, že vložíme do podielových fondov 1 000 eur, budeme ich potrebovať o 2 roky a zistíme, že v podielovom fonde máme nižšiu hodnotu, ako sme tam vložili. Na druhej strane podielové fondy môžu zabezpečiť vyššie zhodnotenie ako napr. termínované vklady alebo vkladné knižky.

Pri investovaní do podielových fondov sa riadime vzťahom k riziku a najmä investičným horizontom, teda dobou, na aké obdobie plánujeme investovať svoje peňažné prostriedky.

Príklad:

Pozrite si historické výnosy a grafy vývoja vybraných podielových fondov konkrétnych správcovských spoločností. Platí vzťah, že čím je vyššie riziko, tým je aj vyšší výnos? Všímajme si hlavne porovnanie výkonnosti peňažných podielových fondov v porovnaní s dlhopisovými a akciovými podielovými fondmi.

5. Inflácia

Čo je to inflácia? Inflácia je jav, ktorý znamená trvalý nárast cenovej hladiny. Nejde teda o nárast ceny len konkrétneho výrobku, napr. nárast ceny vajec, ale o rast celkovej cenovej hladiny. O inflácii teda hovoríme vtedy, keď dochádza k všeobecnému rastu cien tovarov a služieb, nie iba k rastu cien jednotlivých položiek. Musíme preto odlišovať krátkodobé cenové šoky.

Opačným javom k inflácii je deflácia – teda pokles cenovej hladiny, zatiaľ, čo dezinflácia je znižovanie miery inflácie (t. j. pri dezinflácii môže cenová hladina rásť).

Ak sme napr. minulý rok nakúpili určité množstvo tovarov alebo výrobkov za 100 eur a tento rok sme minuli na nákup tých istých tovarov resp. výrobkov 104 eur, znamená to, že došlo k inflácii, konkrétne o 4 %.

Príklad:

Dajme tomu, že za rok potrebujeme 30 kg chleba – pôvodná cena 1,00 EUR za 1kg, 20 litrov mlieka – tiež 1,00 EUR za liter a 10 kg syra – 2,00 EUR za 1 kg.

Aby sme si toto množstvo tovaru kúpili tak spolu potrebujeme:

$30 \times 1 = 30,00$ EUR chlieb

$20 \times 1 = 20,00$ EUR mlieko

$10 \times 2 = 20,00$ EUR syr

Spolu = 70,00 EUR

Prvý rok zarobíme 70,00 EUR a 70,00 EUR aj minieme na tento tovar. Všetko čo potrebujeme sme si kúpili.

Na druhý rok ceny stúpnu. 1kg chleba bude stáť 1,10 EUR, 1 liter mlieka 1,20 EUR a 1 kg syra 2,10 EUR

Na náš nákup by sme potrebovali:

$30 \times 1,10 = 33,00$ EUR chlieb

$20 \times 1,20 = 24,00$ EUR mlieko

$10 \times 2,10 = 21,00$ EUR syr

Spolu = 78,00 EUR

Ak nestúpne súčasne aj náš príjem, tak je jasné, že si nemôžeme kúpiť toľko tovaru, čo predtým. Na to, aby sa situácia nezmenila, náš príjem musí stúpnuť o 8,00 EUR. Aby sme si mohli kúpiť viac ako v predchádzajúcom roku, musí byť náš príjem vyšší ako inflácia. Takže je jasné, že samotný rast príjmu nestačí na to, aby sa naša situácia zlepšila. Nárast príjmu bez zohľadnenia inflácie sa volá nominálny rast príjmu. Ak od nárastu príjmu odrátame infláciu, tak dostaneme takzvaný reálny rast príjmu. Aj nominálny aj reálny rast príjmu a aj inflácia sa vyjadrujú v percentách vo vzťahu k predchádzajúcemu roku.

Príklad:

Janko zarábala v roku 2011 mzdu 700 eur v čistom. V roku 2012 mu bol zvýšený plat o 1 %, teda dostával 707 eur v čistom. No v roku 2012 bola výška inflácie 3,6 %, to znamená, že síce nominálny rast mzdy bol vo výške 1 %, no reálny rast mzdy (teda skôr pokles) bol vo výške - 2,6 % ($1\% - 3,6\% = -2,6\%$).

Čo to znamená?

Janko si v roku 2012 môže reálne kúpiť za svoju mesačnú mzdu menej tovarov a služieb ako v roku 2011, aj napriek tomu, že mu zdvihli plat o 1 %. Spôsobilá to inflácia, teda nárast cenovej hladiny.

Základné členenie inflácie:

- Mierna: medziročný rast cien v rozmedzí 1-9 %,
- Cválajúca: medziročný rast cien 10-1 000 %,
- Hyperinflácia medziročný rast cien viac ako 1000 %

V histórii ľudstva existuje mnoho príkladov hyperinflácie. O niektorých z nich sa môžete dočítať napr. tu:

zlatatehla.sk/zlato-a-trhy/aktualne-spravy/krajiny-ktorym-sa-inflacia-vymkla-spod-kontroly

Vývoj inflácie si vieme pozrieť na stránkach Štatistického úradu Slovenskej republiky resp. na stránke Eurostatu.

- portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=185
- epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tec00118

Na stránke Európskej centrálnej banky (resp. aj na stránke Národnej banky Slovenska) existujú aj zaujímavé hry a videá ohľadom inflácie.

Video k pochopeniu súvislostí inflácie nájdete napr. tu:

- ecb.int/ecb/educational/pricestab/html/index.sk.html

Hru Ľkonómia môžete nájsť napr. tu:

- ecb.int/ecb/educational/economia/html/index.sk.html

resp. hru Inflation Island nájdete tu:

- ecb.int/ecb/educational/inflationisland/html/index.sk.html

Vklady, investovanie a inflácia

Dôležité je uvedomiť si vzťah medzi úročením vkladov a infláciou. Ak napríklad máme uložené peniaze na termínovanom vklade, získame v súčasných podmienkach úrokovú sadzbu napr. 1,2 %. Ak je inflácia vyššia ako výška úrokovej sadzby, napriek tomu si budúci rok za zúročené peniaze viac nekúpime. Síce dostaneme úrok 1,2 %, ale ak je inflácie napr. 3,6 %, reálny výnos bude - 2,4 % [1,2 % - 3,6 % = - 2,4 %]. Treba teda vedieť rozlíšiť, čo je nominálny výnos (v tomto prípade 1,2 %) a čo je reálny výnos (-2,4 %).

Platí vzťah:

reálny výnos = nominálny výnos - inflácia

6. Dane a poplatky

Štát nám poskytuje určité služby, napr. vzdelávanie, zdravotníctvo, obranu, verejný poriadok, financuje chod detských domovov, nemocníc, škôl, štátnych úradov, polície, obrany, platí dôchodky dôchodcom, rôzne sociálne dávky a podobne. Na to, aby štát mohol financovať vyššie spomenuté oblasti, vyberá dane a poplatky. Dane a poplatky sú hlavným príjmom štátu.

Základné delenie daní

Dane delíme na dve základné skupiny - na priame a nepriame dane.

K **priamym** daniam patria napr. dane z príjmu fyzických a právnických osôb. Túto daň platí a odvádza tá istá osoba. **Nepriame** dane platia v cene tovaru tí, čo si nakupujú tovary a služby a odvádza ich obchodník, ktorý tento tovar, alebo službu predal. K nepriamym daniam patrí daň z pridanej hodnoty (DPH) a spotrebné dane.

Daňovú sústavu SR v súčasnosti tvoria tieto dane:

1. Dane z príjmov:

- Daň z príjmov FO (19 %)
- Daň z príjmov PO (23 %)
- (Od 01. 01. 2011 sa zaviedla daň z emisných kvót)

2. Miestne dane:

- Daň z nehnuteľností
- Daň za psa
- Daň za užívanie verejného priestranstva
- Daň za ubytovanie
- Daň za predajné automaty
- Daň za nevýherné hracie prístroje
- Daň za vjazd a zotrvanie motor. vozidla v historickej časti mesta
- Daň za jadrové zariadenie
- Daň z motorových vozidiel

3. Spotrebné dane:

- Daň z pridanej hodnoty (DPH – vo výške 10 % (na knihy, lieky a zdravotnícky materiál) a 20 % (na ostatné tovary a služby)
- Spotrebná daň z vína
- Spotrebná daň z piva
- Spotrebná daň z liehu
- Spotrebná daň z tabakových výrobkov
- Spotrebná daň z minerálneho oleja
- Spotrebná daň z elektriny, uhlia a zem. plynu

Príklad priamej dane: Podnik dosiahol zisk 100 000 EUR. Z týchto 100 000 EUR musí odvieť do štátneho rozpočtu daň z príjmu právnických osôb vo výške 23 %, t.j. 23 000 EUR., takže mu zostane 77 000 EUR.

Príklad nepriamej dane: Výrobca mal náklady 70 EUR a chce dosiahnuť zisk 30 EUR, takže musí svoj tovar predať za 100 EUR. V skutočnosti bude jeho cena vyššia o DPH (20%, alebo 10%), takže ak to bude napr. 20% DPH, tak musí tovar predať zákazníkovi za 120 EUR. Z týchto 120 EUR musí odvieť ako daň z pridanej hodnoty 20 EUR. Daň zaplatil kupujúci, ale do štátneho rozpočtu ju odvádza obchodník a obchodníkovi zostalo 100 EUR.

Viac informácií ohľadom daní, o ich výške, o tom, kde sa odvádzajú, kto ich platí, získate na internetovej stránke www.drsr.sk.

7. Riziko a poistenie

Všetci by sme si priali, aby sme boli celý život zdraví, šťastní, aby sa nám stále darilo a rovnako aj našim blízkym. Takmer každý človek ale zažije aj udalosti, ktoré preňho nie sú veselé, dokonca mu spôsobia komplikácie. Takýmito udalosťami môže byť úraz, choroba, prírodná katastrofa, automobilová nehoda, či dokonca smrť. Aj keď neradi rozprávame o týchto témach, je potrebné venovať im pozornosť, pretože ak sa na ne dobre pripravíme, je možné, že ak k nim dôjde, nebudú mať pre nás až také hlboké následky.

Sme v období, kedy sa plne môžeme spoliehať na rodičov resp. vychovávateľov. Oni sa starajú o to, aby sme boli zabezpečení pre prípad udalostí, ktoré sme spomínali. Raz však aj my vyrastieme a budeme mať vlastné deti. Potom budeme musieť myslieť na svoju ochranu, ale aj na ochranu detí. Na ochranu pred následkami takýchto udalostí existuje poistenie. Poistenie predstavuje dohodu medzi osobou a poisťovňou o tom, že v prípade, ak dôjde ku konkrétnej udalosti, poisťovňa tejto osobe úplne alebo čiastočne vynahradí stratu z tejto udalosti. Je pravda, že ak sa nám stane úraz, poistenie nás nevylieči. Rovnako, ak niekto poškodí náš majetok, poistenie ho neopraví. Avšak finančná náhrada, ktorú nám zabezpečí, nám môže pomôcť zabezpečiť si lepšie liečenie alebo zakúpiť novú vec.

Rozdelenie poistenia

1. Sociálne poistenie
2. Zdravotné poistenie
3. Komerčné poistenie

1. Sociálne poistenie

O sociálne zabezpečenie sa stará štát, preto je tento typ poistenia považovaný za verejný. Na tento typ poistenia platíme formou odvodou, ktoré sa nám strhujú z nášho príjmu, či už sme zamestnanci alebo platíme odvody ako živnostníci. Podľa zákona č. 441/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov sa sociálne poistenie člení na:

a. nemocenské poistenie

- poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva

b. dôchodkové poistenie

- starobné poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia
- invalidné poistenie pre prípad poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu poistenca a pre prípad úmrtia.

c. úrazové poistenie

- poistenie pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu a choroby z povolania

d. garančné poistenie

- poistenie pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojovanie nárokov zamestnanca a na úhradu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie nezaplatených zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie.

e. poistenie v nezamestnanosti

- poistenie pre prípad straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku nezamestnanosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku nezamestnanosti.

2. Zdravotné poistenie

Zákon o zdravotnom poistení rozlišuje:

- povinné verejné zdravotné poistenie
- dobrovoľné verejné zdravotné poistenie
- individuálne zdravotné poistenie (obvykle dáva poistencom možnosť na širší rozsah zdravotného poistenia, než ako je zabezpečený verejným zdravotným poistením)

Na základe povinného a dobrovoľného verejného zdravotného poistenia sa poskytuje poistencom zdravotná starostlivosť a služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti. Na základe individuálneho zdravotného poistenia sa poistencovi tohto poistenia poskytujú zdravotná starostlivosť podľa osobitného predpisu.

3. Komerčné poistenie

Pri tomto type poistenia ide o poistenie majetku, osôb a zodpovednosti za škodu. Niektoré jeho typy sa uzatvárajú povinne (povinné zmluvné poistenie – napr. poistenie auta), ale väčšina dobrovoľne v komerčných poisťovniach.

Neživotné poistenie

V tomto type ide o poistenie napr. nehnuteľností (domov, bytov, garáží) pre prípad napr. požiaru, víchrice, vytopenia, zásahu blesku a podobne. Okrem toho sem zahŕňame poistenie pre prípad zodpovednosti, napríklad poistenie pre prípad zodpovednosti spôsobenú zamestnávateľovi. Keď budeme zamestnaní, môžeme svojou činnosťou nechtiac spôsobiť škodu svojmu zamestnávateľovi. V prípade, že máme uzavreté poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú zamestnávateľovi, túto škodu za nás zaplatí poisťovňa.

Okrem toho si môžeme poistiť zariadenie domácnosti, splácanie úveru (napr. v prípade smrti, trvalej invalidity alebo aj straty zamestnania), poistenie bicykla, poistenie dovolenky, poistenie auta (havarijné alebo povinné zmluvné poistenie) a podobne.

Životné poistenie

Životné poistenie sa týka ľudí a ich života. Cieľom životného poistenia je poskytnúť poistenému a jeho blízkym ochranu pred finančnými dôsledkami závažných životných situácií. V prípade kapitálového životného poistenia, avšak aj v prípade investičného životného poistenia pri výbere správnych investičných fondov resp. pri dodržaní odporúčaného investičného horizontu daných fondov predstavuje poistenie aj bezpečnú formu investície. Kontrolu nad poistným trhom vykonáva v podmienkach Slovenskej republiky Národná banka Slovenska.

Základne typy životného poistenia:

1. Kapitálové životné poistenie
2. Investičné životné poistenie

Rozdiely medzi kapitálovými produktmi a investičnými produktmi

Kapitálové produkty

- poskytujú poistné krytie/poistnú ochranu
- vyššie garancie na úkor nižšej flexibility:
  - garantovaná poistná suma
  - garantovaná technická úroková miera
- poistenie na dobu určitú
- nie je možné uskutočňovať výbery z poistenia
- nie je možné rozhodnúť sa kam sa majú prostriedky investovať

Investičné produkty

- poskytujú poistné krytie/poistnú ochranu
- garantovaná poistná suma pri úmrtí
- vyššia flexibilita:
  - možnosť uskutočňovať výbery z poistenia
  - možnosť vkladať voľné prostriedky formou mimoriadnej investície
  - možnosť voľiť si z rozpätia poistné sumy a poistné
- poistenie na dobu „neurčitú“ - napr. do 95. roku života (klient si volí, kedy poistenie ukončí)
- možnosť klienta zasahovať do priebehu poistenia

Pripoistenia

K produktom životného poistenia môže daná poisťovňa ponúknuť aj pripoistenia s cieľom zatraktívniť príslušný produkt.

Najčastejšie typy pripoistení:

- Pripoistenie pre prípad smrti následkom úrazu. Poisťovňa plní poistnú sumu po úmrtí poisteného následkom úrazu, ktorý vznikol v dobe poistenia, spolu s poistnou sumou pre životné poistenie.
- Pripoistenie pre prípad trvalých následkov úrazu. Poisťovňa plní príslušné percento z dojednanej sumy podľa oceňovacích tabuliek, ak nastal úraz v dobe poistenia a zanechal trvalé následky.
- Pripoistenie plného invalidného dôchodku. Poisťovňa plní, ak je v priebehu doby trvania poistenia poistenému priznaný plný invalidný dôchodok (v dôsledku úrazu alebo ochorenia) napr. na dobu dlhšiu ako jeden rok. Vyplatená bude poistná suma zhodná s poistnou sumou hlavného poistenia.
- Pripoistenie trvalej invalidity s progresívnym plnením. Poistné plnenie je vyplácané formou progresie, tzn. že pri 100 % trvalej invalidite predstavuje poistné plnenie napr. 3 - násobok poistnej sumy. Poistné plnenie je splatné od 10% trvalej invalidity.
- Pripoistenie dennej dávky pri práceneschopnosti. Poistné plnenie je vyplácané za každý deň pracovnej neschopnosti napr. od 30. dňa trvania pracovnej neschopnosti. Nárok na plnenie majú len osoby, ktorým dochádza pre pracovnú neschopnosť ku kráteniu mzdy. Denná dávka sa

vypláca ohraničenú dobu napr. na dva roky.

- Pripoistenie dennej dávky pri pobyte v nemocnici. Poistné plnenie sa vypláca za každý deň pobytu v nemocnici poisteného od 1. dňa hospitalizácie. Poistné plnenie môže byť poskytnuté, ak klient je v nemocnici následkom úrazu alebo choroby.
- Pripoistenie kritických chorôb. Kritické choroby sú závažné ochorenia alebo operácie, ktoré sú vymenované v poistnej zmluve. Poistovnía vyplatí dohodnutú poistnú sumu po stanovení diagnózy. Najčastejšie ide o choroby alebo operácie: srdcový infarkt, cievna mozgová príhoda, zhubné nádorové ochorenie, chronické zlyhanie obličiek, slepota, ochrnutie končatín, skleróza multiplex, transplantácia životne dôležitých orgánov a pod.
- Súčasťou poistenej zmluvy životného poistenia môžu byť aj ešte pripoistenia: bolestné, poistenie nákladov spojených s úrazom, poistenie ušlého zárobku pri pracovnej neschopnosti a pod.

V súvislosti s poistením, či už životným alebo neživotným, je takisto dôležité poznať výšku poplatkov v prípade zvažovania poistenia. Okrem toho je dôležitá výška poistného (cena poistenia) ako aj poistné podmienky.

Definovanie pojmov:

Poistná udalosť – náhodná udalosť, ktorá je predmetom poistenia (úraz, smrť, automobilová nehoda a pod.)

Poistený – človek, na ktorého sa dané poistenie vzťahuje

Poistník – človek, ktorý platí poistenie

Poistné – cena poistenia, ktorú platíme (mesačne, štvrťročne, polročne, ročne)

Poistná suma – suma, na ktorú sme poistený

Zaistenie – aj poisťovňa je poistená, hovoríme o zaistení (v zaistovní)

Poistné plnenie – dohodnutá suma, ktorá podľa poistnej zmluvy je poskytnutá poisťovateľom v prípade poistnej udalosti

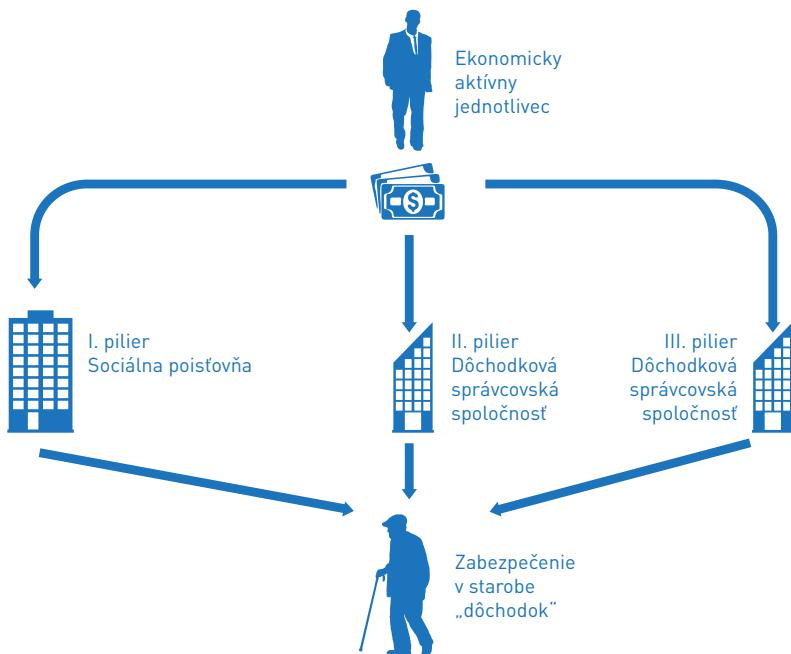
Poistná doba – obdobie v rokoch, na ktoré je v poistnej zmluve dohodnuté poistenie

Poistka – písomné potvrdenie poisťovateľa o uzavretí poistnej zmluvy

8. Dôchodkový systém na Slovensku

Vieme, že ľudia pracujú len do určitého veku. Následne im je vyplácaný dôchodok do konca ich života. V súčasnosti je im vyplácaný dôchodok zo Sociálnej poisťovne. Sociálna poisťovňa vypláca dôchodky z peňazí, ktoré vyberie prostredníctvom odvodov. No v budúcnosti by tento systém nefungoval, nakoľko je čím ďalej viac starších ľudí a menej pracujúcich a peniaze vybrané z odvodov by nestačili na výplatu dôchodcov. Preto bola v roku 1.1. 2005 spustená dôchodková reforma, ktorá zaviedla tzv. druhý pilier, ktorý spočíva v rozdelení odvodov. Časť odvodov putuje do Sociálnej poisťovne (sú z nej vyplácané dôchodky) a časť na účet v dôchodkovej správcovskej spoločnosti. Ľudia, ktorí sa rozhodli vstúpiť do druhého piliera, neplatia nič navyše. Len ich odvody sa prerozdedia v prospech prvého piliera (Sociálna poisťovňa) a druhého piliera (Dôchodková správcovska spoločnosť). Okrem toho existuje tretí dôchodkový pilier, ktorý je dobrovoľný a spočíva v pravidelnom sporení na obdobie dôchodku.

Prvý dôchodkový pilier

Je do neho zapojený každý ekonomický aktívny občan Slovenskej republiky. Každý zamestnaný občan odvádza zo svojho príjmu odvody, ktorých časť putuje do Sociálnej poisťovne. Z týchto zdrojov Sociálna poisťovňa vypláca dôchodcom dôchodky. Preto sa tento systém nazýva priebežný.

Druhý dôchodkový pilier

Občan, ktorý sa rozhodne zapojiť aj do druhého piliera, si šetrí časť odvodov na svojom osobnom dôchodkovom účte v dôchodkovej správcovskej spoločnosti. Ide o prerozdelenie odvodov. Občan, ktorý sa zapojil aj do druhého piliera, neplatí žiadne odvody navyše. Jeho dôchodok bude vyplácaný z dvoch zdrojov, zo Sociálnej poisťovne ako aj z dôchodkovej správcovskej spoločnosti. Peniaze v dôchodkovej správcovskej spoločnosti sa investujú do fondov, kde dosahujú určité zhodnotenie. Ich aktuálnu výkonnosť si môžete zistiť na internetových stránkach týchto spoločností. Ďalšia výhoda druhého piliera je, že tieto peniaze podliehajú dedičskému konaniu, teda ak napr. ste zapojený do druhého piliera a nedožijete sa svojho dôchodku, vašu hodnotu osobného dôchodkového účtu zdedia vaši dediči.

Sporitelia si v II. pilieri môžu vybrať služby jednej zo šiestich dôchodkových správcovských spoločností:

- AEGON d.s.s., a.s. (www.aegon.sk)
- Allianz - Slovenská dôchodková správcovská spoločnosť, a.s. (www.dss.allianzsp.sk)

- AXA d.s.s., a.s. (www.axa.sk/dochodkove-sporenie/starobne/vyhody)
- Dôchodková správcovská spoločnosť Poštovej banky, d.s.s., a.s. (www.dsspabk.sk)
- ING dôchodková správcovská spoločnosť, a.s. (www.ingdss.sk/dss-sk)
- VÚB Generali dôchodková správcovská spoločnosť, a.s. (www.vubgenerali.sk)

Tretí dôchodkový pilier

Tretí dôchodkový pilier je doplnkový. Je určený na zvýšenie príjmu v dôchodku. Zakladá sa na rovnakom princípe sporenia ako je sporenie v druhom pilieri. Rozdielom je však to, že nie je zabezpečený z odvodov, ale z príjmu. Tieto prostriedky sa sporia na osobnom účte v doplnkových dôchodkových fondoch. K tretiemu pilieru môžeme zaradiť aj dlhodobé investície odkladané na starobu alebo niektoré typy životného poistenia. Môžeme sa dokonca rozhodnúť, koľko sme ochotní doň pravidelne investovať.

Úlohy:

1. Majú moji rodičia dôchodkové sporenie? V akej DSS majú druhý pilier? Prečo?
2. Prezrite si stránky dôchodkových správcovských spoločností a zistite, aká je výnosnosť vo fondoch dôchodkového sporenia.

9. Ochrana spotrebiteľa

Všetci z nás kupujú rôzne výrobky a služby, niektoré z nich sú pre nás život nevyhnutne dôležité. Kupujeme ich od predávajúcich, ktorí bohužiaľ často využívajú rôznepraktiky, použitím ktorých si snažia maximalizovať svoje zisky a nemyslia na spotrebiteľa. V tejto kapitole si ukážeme, ako sa brániť pred takýmito praktikami a naučíme sa reagovať na situácie, v ktorých sa ako spotrebiteľia môžeme cítiť poškodení alebo v neprávě. Pred takýmito situáciami sme chránení aj zo strany zákona.

Ako nenaletieť pri nákupe cez internet?

- Vyhňte sa obchodom, ktoré neuvádzajú kontaktné údaje alebo nekomunikujú. Ak je obchod nepružný už v okamihu predaja, o to zložitejšia bude s ním komunikácia pri prípadnej reklamacii.
- Nevšímajte si len cenu tovaru, ale tiež poštovné a ďalšie s tým súvisiace náklady.
- Zaujímajte sa o dodacie lehoty.
- Pýtajte sa na skúsenosti svojich známych.

Zákony, do ktorých boli implementované európske smernice, dávajú spotrebiteľom právo odstúpiť od zmluvy uzatvorenej na diaľku. Zákazníci totiž nakupujú tovar, ktorý si nemajú možnosť prezrieť.

Zákon o ochrane spotrebiteľa pri podomovom predaji a zásielkovom predaji upravuje vzťahy medzi predávajúcim a kupujúcim, ktorí medzi sebou uzavierajú zmluvu prostredníctvom prostriedkov komunikácie – teda aj prostredníctvom elektronickej pošty, telefónu, faxu, či katalóg. Pri podomovom predaji a zásielkovom predaji (zákon č. 108/2000 Z. z.) máte právo od takto uzavretej zmluvy odstúpiť bez uvedenia dôvodu do 7 pracovných dní odo dňa prevzatia tovaru alebo od uzavretia zmluvy o poskytnutí služby, pričom je nevyhnutné, aby bol v uvedenej lehote Váš list o odstúpení od zmluvy doručený predávajúcemu. Toto právo máte aj v prípade, ak ste si tovar objednaný prostredníctvom internetu vyzdvihli osobne priamo u predajcu.

Ako odstúpiť od zmluvy?

1. Svoje odstúpenie od zmluvy nemusíte odôvodňovať.
2. Pošlite predávajúcemu list (najlepšie s návratkou), že odstupujete od zmluvy v zákonnej lehote.
3. V liste uveďte, o aký tovar ide, aká bola jeho cena a kedy ste ho prevzali.
4. Uveďte tiež, akým spôsobom žiadate vrátiť peniaze.
5. Tovar môžete vrátiť zároveň s listom, alebo výmenou za peniaze „z ruky do ruky“.
6. Predávajúci je povinný vrátiť vám peniaze najneskôr do 15 dní od odstúpenia od zmluvy, a to bez akýchkoľvek sankcií za odstúpenie, musíte však znášať náklady na vrátenie tovaru (napríklad poštovné).

Záručná doba a reklamácia

Kúpili ste si pekný a drahý mobilný telefón a po pár mesiacoch sa nedá používať? Reklamovali ste ho a predávajúci nechce reklamáciu uznať? Alebo bol opravený a pokazil sa znovu? Tu je pár dobrých rád a doporučení ako postupovať, ak sa na výrobku počas záruky objaví vada.

Záruka na spotrebný tovar je najmenej 24 mesiacov, ak predajca nestanoví dlhšiu lehotu. Na potraviny, na ktorých nie je uvedený dátum spotreby, je to najmenej 8 dní, na krmivá 3 týždne a živé zvieratá 6 týždňov.

Záručné doby stanovuje § 620 Občianskeho zákonníka, ktorý tiež určuje, že na žiadosť kupujúceho musí predajca vystaviť záručný list. Záručný list musí obsahovať meno a priezvisko, obchodné meno alebo názov predávajúceho, jeho sídlo alebo miesto podnikania, obsah záruky,

jej rozsah a podmienky, dĺžku záručnej doby a údaje potrebné na uplatnenie záruky. Ak záručný list obsahuje aj zoznam servisných opravovní, prípadnú reklamáciu je možné uplatniť práve v nich

Ako reklamovať?

V prípade, že sa na výrobku vyskytne vada, ktorú ste nezavinili, doporučujeme ho reklamovať. Mali by sme mať na pamäti, že:

1. Partnerom pre vybavovanie reklamácie je vždy predajca, ten má konečné slovo pri rozhodovaní o vybavení reklamácie.
2. S výnimkou prípadov, keď je na vykonanie opravy určená iná osoba reklamáciu môžete uplatniť v ktorejkoľvek prevádzkárni, v ktorej je prijatie reklamácie možné s ohľadom na sortiment predávaného tovaru alebo poskytovaných služieb, prípadne aj na mieste, odkiaľ riadi svoj podnik
3. Ak výrobok kvôli vade reklamujete do 6 mesiacov od zakúpenia, podľa zákona sa to vníma tak, že vada existovala už v čase predaja a je na predajcovi, aby dokázal, že vada nie je na jeho strane – mal by to doložiť nezávislým znaleckým posudkom.
4. Predávajúci alebo ním poverený pracovník by mal o reklamáciu rozhodnúť ihneď, v zložitých prípadoch do troch pracovných dní. Do tejto lehoty sa nezapočítava čas potrebný na odborné posúdenie vady. Vybavenie reklamácie však nesmie trvať dlhšie ako 30 dní. Po uplynutí tejto lehoty má spotrebiteľ rovnaké práva, akoby išlo o vadu, ktorú nemožno odstrániť. Ak ide o vadu, ktorú nemožno odstrániť a ktorá bráni tomu, aby sa vec mohla riadne užívať ako vec bez vady, má kupujúci právo na výmenu veci alebo má právo od zmluvy odstúpiť. Tie isté práva prislúchajú kupujúcemu, ak ide síce o odstrániteľné vady, ak však kupujúci nemôže pre opätovné vyskytnutie sa vady po oprave (v zmysle judikatúry sa za takú považuje spravidla vec, u ktorej sa vyskytla taká istá vada po jej aspoň dvoch predchádzajúcich opravách) alebo pre väčší počet väd vec riadne užívať (posúdenie tejto otázky závisí na okolnostiach konkrétneho prípadu).
5. Ak predajca reklamáciu vybaví výmenou veci alebo jej časti, začína plynúť nová záručná doba (môže sa stať, že na niektorú časť bude dlhšia záručná doba, ako na ostatné časti).

Čo robiť, ak predajca reklamáciu zamietne?

- Ak ste presvedčený, že reklamácia je oprávnená, pokúste sa s predajcom dohodnúť. Ak to nebude možné, upozornite ho, že ste pripravený sa brániť.
- V prípade, že nebude reklamácia opäť uznaná, môžete si nechať zhotoviť znalecký posudok.
- Ak bude posudok vypovedať vo váš prospech, uplatnite reklamáciu opäť u predajcu. Ten však ani v tejto situácii nemusí reklamáciu uznať.
- Môžete sa brániť súdnou cestou – so znaleckým posudkom máte veľkú šancu na úspech. Naopak predajca riskuje, že namiesto ceny za výrobok, resp. za jeho opravu, bude musieť platiť niekoľkonásobne viac.

Záver

Dúfame, že Vám táto príručka pomohla objasniť základné pravidlá finančného sveta a poskytla určité poznatky a súvislosti medzi jednotlivými finančnými oblasťami.

Veríme, že aj vďaka tejto príručke sa budete lepšie vedieť orientovať vo finančnej oblasti, pomôže Vám pri výbere toho najvýhodnejšieho finančného produktu a objasní Vám širšie ekonomické súvislosti.

Podákovanie

Ďakujeme učiteľom z nasledujúcich škôl za podnetné pripomienky:

Obchodná akadémia Imricha Karvaša, Bratislava, **Gymnázium Alberta Einsteina**, Bratislava,

Spojená škola ul. Tilgnerova, Bratislava, **Škola pre mimoriadne nadané deti a Gymnázium**,

Bratislava, **Gymnázium Ivana Horvátha**, Bratislava, **Gymnázium Ladislava Sáru**, Bratislava

